

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 18796
Tarih : 25.05.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 25/05/2022 16:21
Sayı: E-120.10-1020956

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Büyük Menderes Havzasının ana sulama kaynağı Büyük Menderes Nehrinde; ekolojik yıkımlara, halk sağlığı sorunlarına neden olan, tarımsal üretime telafisi imkansız zararlar veren kirlilik mevcuttur. Su miktarı ve kalitesi her gecen gün azalan Büyük Menderes Nehrine; bölgede bulunan maden, enerji, sanayi tesislerinin atıklarının ve tarımsal ilaçların verdiği zararların tespit edilmesi, nehrin kirlenmesinin önlenmesi, mevcut kirliliğin bertaraf edilmesi için bilimsel temelli projelerin ve havza eylem planının oluşturulması, nehrin su miktarının ve kalitesinin artırılması için gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

Afyonkarahisar, Aydın, Burdur, Denizli, Isparta, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla ve Uşak illerinin yer aldığı Büyük Menderes Havzası, Ege Denizi kıyılarına kadar uzanan çok geniş ovaları kapsamaktadır. Türkiye'nin tarımına önemli katkılarda bulunan havzada; buğday, mısır, incir, zeytin, pamuk, üzüm, nar gibi pek çok ürün yetişmektedir. Havza, nehir boyunca devam eden ılıman iklimi ile biyoçeşitlilik konusunda da oldukça zengindir. Nutrient ve biyoçeşitliliğin korunması için belirlenen onlarca alanı barındırmaktadır. Büyük Menderes Havzası'nın ana sulama kaynağı, Çine, Akçay, Emir, Banaz, Kufi, Dandalaz ve Madran Çaylarından beslenen 584 km uzunluğundaki Büyük Menderes nehridir.

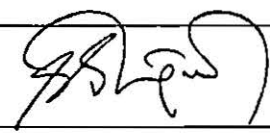
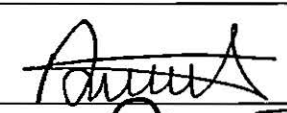
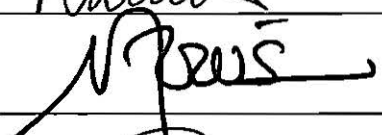
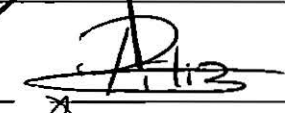
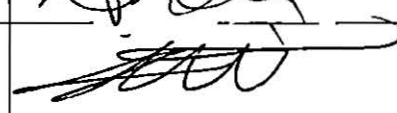
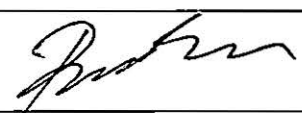
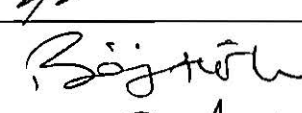
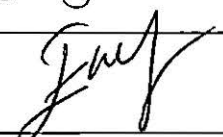
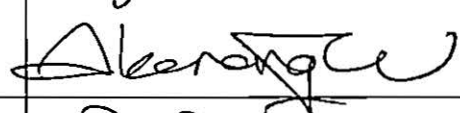
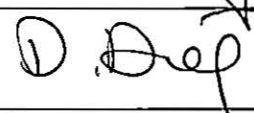
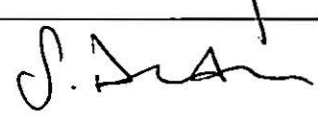
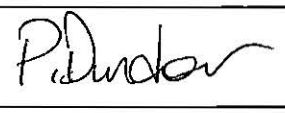
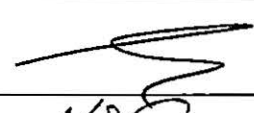
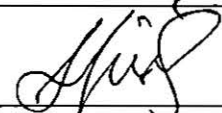
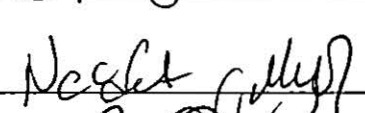
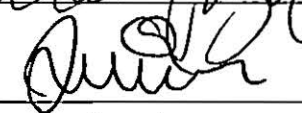
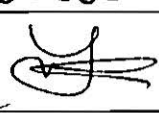
İklim krizi, kuraklık, madencilik ve enerji projeleri gibi nedenlerle su miktarı giderek azalan Büyük Menderes Nehri, havza üzerinde hızla artan sanayi kuruluşlarında oluşan endüstriyel atık suları, yerleşim yerlerinden kaynaklanan evsel atık suları, aşırı ve kontrolsüz kullanılan kimyasal gübrelerin etkileri ve nehre usulsüz bir şekilde bırakılan çöpler nedeniyle hızla kirlenmektedir. Nehrin kirliliği, renginin değişmesi, koku ve toplu balık ölümleri ile sık sık gündeme gelmektedir.

Arıtılmadan alıcı ortamlara bırakılan atık sular, her geçen gün azalan su kaynaklarının kirlenmesine, ekolojik dengenin bozulmasına ve sonuçta halk sağlığı sorununa neden olmaktadır. Bu nedenle, var olan su varlıklarının kirletilmemesi, su varlıklarının daha verimli kullanılması, ekolojik dengenin korunması için atık suların kimyasal ve biyolojik olarak arıtılması gerekmektedir. Standartlara uygun arıtılmadan, Büyük Menderes Nehri'ne bırakılan atıkların deşarj edilmesi, milyonlarca yılda oluşan nehrin ekosistemini yıkıma uğratmış, suyun miktarını ve kalitesini yok etmiştir. Bu kirliliğe bağlı olarak Büyük Menderes Nehri, Türkiye'nin en kirli üçüncü nehri ve su kalitesi ile tarımsal sulamada kullanılmaması gereken 4. Sınıf su haline gelmiştir. Nehir adeta 'atık alıcı ve atık taşıyıcı ortam' olarak işlevini sürdürmektedir. Kirletilmiş nehir suyu, yaklaşık 3 milyon insanın yaşadığı havzada denize ulaşana kadar pek çok sulak tarım alanlarına ve ürünlere telafisi imkansız zararlar vermektedir. Ayrıca, havzada Türkiye ortalamasının üç katından fazla tarımsal ilaç kullanılmaktadır. Büyük Menderes nehrine atık sularını arıtmadan savaklayan deri, tekstil, zeytin gibi sektörlerde 20 tür endüstri kuruluşu mevcuttur. Havzadaki belediyelerin birçoğunda arıtma tesisi bulunmamaktadır. Aşağı havzalarda kirlilik daha da yoğunlaşmaktadır.

Havzada akarsularda su kalitesi açısından görülen en ciddi sorunlar; aşırı derecede organik madde, azot, pH, ağır metal, bor kirliliği, oksijen azlığı ve tuzluluk problemi olarak sıralanabilir. Nehirde kirlenmenin ana unsurlarından birinin Denizli'nin Pamukkale ilçesinden geçen Çürüksu Çayı olduğu tespit edilmiştir. Bazı fabrikaların atık sularından kaynaklanan kirlilik nedeniyle suyun rengi değişmekte, kanserojen maddeler ve ağır metaller ihtiva etmektedir. Aydın, Muğla, Denizli ve Uşak illerinde bulunan çevre derneklerinin bir araya gelmesiyle oluşumu sağlanan, Büyük Menderes İnisiyatifi, kirliliği ve kuraklığı ile gündem olan Büyük Menderes Nehrinin kurtarılması için mücadele etmektedir. İnisiyatif; kentsel ve endüstriyel atık suların denetlenmesini ve izlenmesini, arıtma sistemlerinin kapasite ve içerik yapısı olarak yeniden dizayn edilmesini, jeotermal santrallerin olumsuz etkilerine ve deşarj facialarına acilen çözüm getirilmesini, vahşi sulama yöntemlerinin bırakılmasını, nehrin kurummasını önlemek amacıyla nehrin besleyici kolları üzerine göl, gölet, baraj, HES yapılmasına asla izin verilmemesini, havzanın tamamında susuzluktan kaynaklanan yanlış su yönetimi sonucunda oluşmuş tarımsal zararların tespit edilmesini ve zararların tanzim edilmesini ve Büyük Menderes Nehrinin Kurtarılması Acil Eylem Planı adıyla yasal düzenlemelerin yapılmasını talep etmektedir.

Büyük Menderes Nehrine; bölgede bulunan, maden, enerji, sanayi tesislerinin atıklarının ve tarımsal ilaçların verdiği zararların tespit edilmesi, mevcut kirliliğin bertaraf edilmesi için bilimsel temelli projelerin ve havza eylem planının oluşturulması, nehrin kirlenmesinin önlenmesi, nehrin su miktarının ve kalitesinin arttırılması için gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasını gerekmektedir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKI	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	